

A Borculo Borculo

De Heerlijkheid Borculo was een min of meer zelfstandige heerlijkheid binnen het vorstbisdom Münster. Het gehele gebied viel oorspronkelijk onder het wereldlijke en kerkelijke gezag van de vorst-bisschoppen van Münster. Borculo heeft dus geen Gelderse oorsprong. Een vonnis van 20 december 1615 zorgde ervoor dat de heerlijkheid juridisch onderdeel van het Graafschap Zutphen werd, één van de kwartieren van het gewest of de provincie Gelderland. De Heren van Borculo resideerden op het kasteel te Borculo.

Deze spirituele route is ook te combineren met die voor Haarlo, die ook door Borculo voert.

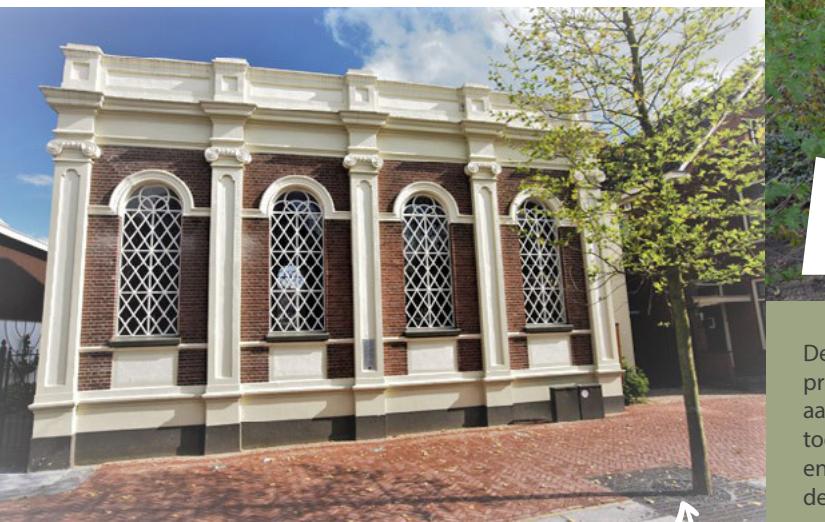
Die Herrlichkeit Borculo war mehr oder weniger ein eigenständiges Amt im Fürstbistum Münster. Ihre Fürstbischöfe übten ursprünglich die weltliche und geistliche Macht aus. Somit gehörte Borculo nicht zur Provinz Gelderland. Am 20. Dez. 1615 wurde die Grafschaft Zutphen juristisch abgeteilt und als eines der Quartiere dem Gelderland zugeordnet. Die Herren von Borculo residierten auf ihrer Bura in Borculo.

Diese spirituelle Route kann mit der Route Haarlo kombiniert werden, die auch durch Borculo führt.

Sint Joriskerk
Sankt Joriskirche

In 1337 werd met goedkeuring van de bisschop van Munster in Borculo een eigen kapel gesticht door heer Henricus V van Borculo en zijn vrouw Beatrix. De kapel kwam te staan op een hogere plek, een afgeplatte zandheuvel, 'het schild' geheten, met aan de ene kant het kasteel van de heer en aan de andere kant de behuizingen van het volk. Het interieur heeft zwaar geleden door de stormramp in 1925. Na de restauratie in 2007, werden de boognissen (Vicarieën) en twee apostelkruisen van de oorspronkelijk twaalf zichtbaar. De altaarsteen is grotendeels bewaard gebleven en ligt nu in de vloer van de kerkzaal.

Synagoge met mikwe
Synagoge mit Mikwe

In 1877 werd deze synagoge gebouwd in neoclassicistische bouwstijl met een mikwe, het Joodse badhuis. De Joodse gemeenschap van Borculo stond bekend om haar geleerdheid en beschikte over grote kennis op het gebied van de heilige geschriften. Er woonden aan het begin van de Tweede Wereldoorlog 160 Joden in Borculo. De zo zwaar getroffen Joodse gemeenschap van Borculo zag zich na de Tweede Wereldoorlog gedwongen de synagoge te verkopen. In 1977 werd de Joodse Gemeente opgeheven en bij die van Winterswijk gevoegd. Op initiatief van de Historische Vereniging Borculo werden de synagoge en het mikwe in 2000 aangekocht. Het eigendom, alsmede de instandhouding, werd ondergebracht in de Stichting Synagoge Borculo. De synagoge werd gerestaureerd en op 18 december 2008 heropend.

Im Jahr 1877 wurde diese Synagoge mit einer Mikwe (Rituelles Bad) im neoklassizistischem Stil errichtet. Die jüdische Gemeinde von Borculo war aufgrund ihrer hohen Gelehrsamkeit und Kenntnis über die Heiligen Schriften sehr bekannt. Vor Beginn des zweiten Weltkrieges lebten etwa 160 Juden im Ort. Die Überlebenden der Shoa verkauften nach dem Krieg die Synagoge und schlossen sich der jüdischen Gemeinschaft in Winterswijk an. Auf Initiative der Historischen Vereinigung Borculo wurde das Gebäude im Jahre 2000 angekauft und in eine Stiftung Synagoge Borculo überführt, die es instandhält und nutzt. Die letzte Renovierung endete am 18. Dez. 2008.

Kerkepaden van weleer
Kirchwege von Weleer

1337 gestichte kapel in Borculo was oorspronkelijk vooral voor gebruik bestemd. Ook al kreeg de Borculose kerkkapel geleidelijk meer kerkelijke status en allure, als het erop aankwam moest men nog altijd naar Geesteren: voor dopen en trouwen, voor biecht, communie, voor begrafenissen en, zoals lange tijd gebruikelijk, daarna de vaartdienst. Dat betekende in herfst en voorjaar voortbaggeren van zandwegen, die in modderpoelen veranderen en in de winter stompelen over hardbevroren wagensporen. Rondom Borculo en we nog verschillende kerkepaden die herinneren aan deze tijd.

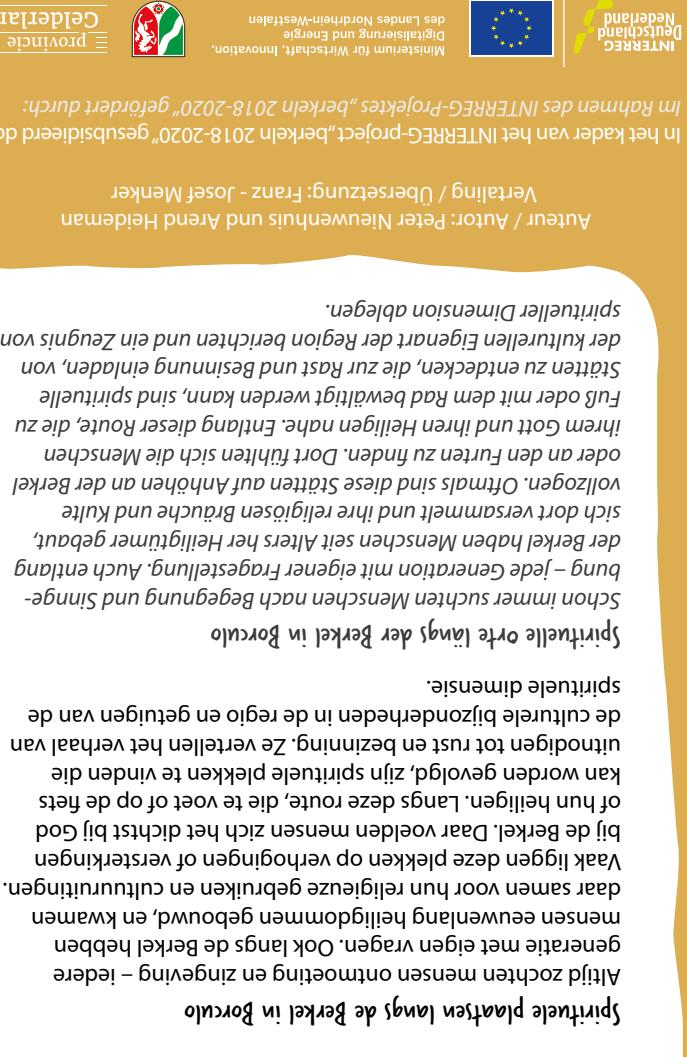
In Jahr 1337 gestiftete Kapelle in Borculo war ursprünglich nur für Privatgebrauch bestimmt. Auch wenn die Kapelle schrittweise einen neuen Status bekam, mussten die Gläubigen jedoch stets zur Pfarrkirche Geesteren: um zu Taufen und zur Eheschliessung, zum Beichten und Ucharistiefeier, zum Begräbnis und zur Trauerfeier. Das Vorankommen auf den oftmals verschlammten Sandwegen war im Herbst und im Jahr sehr erschwerlich. Im Winter mussten sich die Gläubigen auf den treuen, mit tiefen Wagenspuren durchzogenen Wegen bei Wind und Wetter vorankämpfen. Rund um Borculo befinden sich noch einige Kirchen, die an diese Zeit erinnern.

Kerk Geesteren
Kirche Geesteren

erreweg oudste kerk van de omgeving, met een kenmerkende daktoren, staat in Geesteren. Over de opbouw en inwijding van kerk is niets bekend. Vermoedelijk is aan de bouw begonnen in de eerste helft van de 13e eeuw. In die periode is Geesteren al als 'schie' genoemd. Tot 1509, het jaar waarin Borculo een zelfstandige schie werd, bevond zich ook in de Geesterse kerk de zogeheten 'Borculoëse kapel' met een Maria-altaar, aan de zuidzijde van het koor. Eelkijk was Maria de patrones van de Borculoërs. Na het beleg van Arnhem in 1586 werd de kerk in Geesteren in brand gestoken door Franse garnizozen en de toren werd verwoest, om de Spaanse troepen een goede uitkijkpunt te ontnemen. Pas jaren later kon de kerk worden herbouwd. Bij een grote restauratie in 1836 werd de Borculoëse kapel gesloopt.

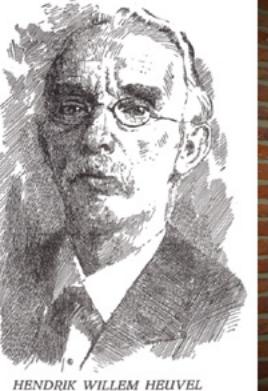
mit ihrem markanten Giebeldachturm mit Abstand die älteste Kirche ihrer Umgebung. Vermutlich wurde sie in der ersten Hälfte des 13. Jahrhunderts gebaut, weil zu dieser Zeit Geesteren zu einer selbständigen Pfarrei erhoben wurde, zu der auch Borculo gehörte. Borculo erhielt erst 1509 seine eigene Pfarrei. Als Schutzpatronin fungierte Maria, die bereits in der Borculoer Kapelle mit einem eigenen Altar, der an der Südseite des Chores stand, verehrt wurde. Nach der Belagerung von Lochum im Jahr 1672 verbrannten und verwüsteten Soldaten der Staatlichen Garnison die Kirche und die Tore von Geesteren, um eine Besetzung durch Spanische Truppen und die damit verbundenen strategischen Vorteile zu verhindern. Nach Jahren später wurde die Kirche wieder aufgebaut. Die Borculoer Kapelle dagegen wurde im Jahr 1836 abgebrochen.

Spirituele plaatsen langs de Berkel

Spirituelle Orte langs der Berkel

H Begraafplaats Deugenweerd Begräbnisplatz Deugenweerd

Op 8 juni 1795 werd het verboden te begraven in en om de kerken, maar het werd teniet gedaan door Koning Willem I in 1813. Ook in Borculo bleef men trouw aan het oude gebruik, soms zelfs nog aan het begraven in de kerk in 't nachtelijk uur: Een huiveringwekkende plechtigheid bij flakkerende flambouwen en het sombere gelui van de klokken. In juni 1829 werd door notaris mr. Frederik Wilhelm Lamberg voor de gemeente Borculo van het domein grond gekocht voor een kerkhof en in 1830 vond de eerste begrafenis hier plaats.

Seit dem 8. Juni 1795 galt das Verbot, Verstorbene um die Kirche zu begraben. 1813 erklärte König Willem I dieses Gesetz für ungültig. In Borculo blieb man den alten Gebräuchen treu. Man begrub die Verstorbene manchmal in der Kirche, und zwar zur nächtlichen Zeit: Eine schauerliche Zeremonie bei flackerndem Kerzenschein und düsterem Glockengeläut. Erst im Juni 1829 wurde durch den Notar Frederik Wilhelm Lamberg eine Grundstücksübergabe für einen Friedhof der Gemeinde Borculo beurkundet; das erste Begräbnis fand dort im Jahre 1830 statt.

F H.W. Heuvel en De Lebbenbrugge H.W. Heuvel und die De Lebbenbrugge

De grote en veelzijdige Achterhoekse schrijver Meester Hendrik Willem Heuvel (1864-1926) inspireert nog. In 2020 werd zijn klassieker Oud-Achterhoeks Boerenleven onder de titel Oolde, mijn Oolde, uitvoerig toegelicht, nog een keer herdrukt. De poëtisch ingestelde Heuvel was schoolhoofd en maatschappelijk zeer actief. Hij heeft als president-kerkvoogd veel gedaan voor de Joriskerk in Borculo. Om Heuvels nagedachtenis te eren heeft een naar hem genoemde stichting op de grens van de Heerlijkheid Borculo het voormalige tolhuis „De Lebbenbrugge“ gekocht en hierin een boerderijmuseum gevestigd. De boerderij, eens een jachthuis van de Heren van Borculo, was tevens herberg. De Slinge stroomt er pal langs en mondt even verder uit in de Berkel.

Der berühmte und vielseitige Schriftsteller des Achterhooks, Meester Hendrik Willem Heuvel (1864-1926) inspiriert noch heute. Im Jahr 2020 wurde sein Klassiker Oud-Achterhoeks Boerenleben unter dem Titel Oolde, mein Oolde, ausführlich zugänglich gemacht und das Werk neu aufgelegt. Der Poet war Schulleiter und sozial sehr aktiv. Als Kirchenvogtpresident hat er sich um die Joriskirche in Borculo sehr verdient gemacht. Um an Heuvel ehrenvoll zu erinnern, hat die Stiftung das ehemalige Zollhaus „De Lebbenbrugge“ gekauft, das an der Grenze zur Herrlichkeit Borculo liegt und mit einem Bauernmuseum ausgestattet. Der Bauernhof, einst ein Jagdhause der Herren von Borculo, wurde später als Gasthaus und Herberge genutzt. Die Schlinge verläuft unmittelbar an dem Anwesen und mündet kurz darauf in die Berkel.

G Joodse begraafplaats Jüdischer Friedhof

De oudste Joodse begraafplaats in Borculo bevond zich aan de Lange Wal aan de oever van de Berkel. Het is bekend dat deze na 1823, wegens de frequente wateroverlast, niet meer in gebruik was. Wat er van restteert, is een steen met in Hebreeuws schrift de letters פ נ [PN], wat staat voor Po Niqbar, ofwel: hier is begraven. Deze steekt circa 20 cm boven de bestrating uit. De huidige Joodse begraafplaats ligt aan de Van Coevordenstraat, is nog in gebruik en omvat 129 grafstenen.

Der älteste jüdische Begräbnisplatz befand sich in Borculo an der Lange Wal, jenseits der Berkel. Wegen ständiger Überflutung musste er 1823 aufgegeben werden. Heute weist ein Erinnerungsstein in hebräischer Schrift auf den Friedhof hin: פ נ [PN] = Po Niqbar, das heißt: Hier wurde begraben. Er ragt nunmehr ca. 20 cm über dem Plaster hinaus. Der heutige jüdische Friedhof liegt an der Coevordenstraat und ist noch in Gebrauch. Dort befinden sich 129 Grabsteine.

